

21.5.2021

LAUSUNTO

Finnish Lapland Tourist Board / Lapin Matkailuelinkeinon liiton (LME) lausunto yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamisesta (neljäs kierros)

Lapin matkailuyritysten taloudellinen tilanne jatkuu vaikeana ainakin koko vuoden 2021 ja siksi nyt lausuttavana olevalle kustannustuen neljännelle kierrokselle on suuri tarve. Lapin suora matkailutulo on viime vuosina ollut 1 miljardi euroa ja siitä n. 70% tulee ulkomaalaisilta asiakkailta. Lapin matkailu työllistää normaalitilanteessa n. 8.000-10.000 htv. Koko vuoden 2021 asiakasmäärä romahtaa Lapin matkailuyrityksissä jo erittäin vaikean vuoden 2020 jatkoksi. Matkailun ei odoteta lähtevän elpymään ennen talvikautta 2022. Vielä ei ole selkeitä linjauksia koska ja millä ehdoilla ulkomaalaiset vapaa-ajan matkailijat saavat tulla Suomeen. Ulkomaalaisten asiakkaiden määrän pudotus on niin raju, ettei kotimaisten asiakkaiden lievä kasvu millään riitä korvaamaan sitä.

Lapin Matkailuelinkeinon liiton ja Lapin kauppakamarin tuoreen yrityskyselyn (6.-11.5.2021, 129 vastausta) mukaan yritysten taloudellinen tilanne on hälyttävä ja tuen tarve on suuri. Kassa ja liiketoiminnan tulot eivät riitä kuluihin 57% yrityksistä ja 64% ilmoittaa tarvitsevänsä lisärahoitusta. Mittavista yritysten tekemistä sopeuttamistoimista huolimatta konkurssien uhka on suuri. Jopa 57% arvioi, ettei yritys pysty jatkamaan liiketoimintaa yli 10 kk tämänhetkisin tiedoilla.

Matkailuyritykset tarvitsevat kiireellisesti valtion tukitoimia selviytyäkseen koronapandemiasta ja pystyen näin jatkossakin luomaan tuhansia työpaikkoja Lappiin. Kustannustukea koskevan lain muuttamisesityksestä haluamme erityisesti ottaa kantaa omavastuuosuuden määrään, tuen enimmäismäärän nostoon koko koronakriisin ajalta, tuen yrityskohtaisuuteen ja tulevien kustannustukikierrosten tarpeeseen.

Omavastuuosuuden pienentäminen 20 prosenttiin

Kustannustuen omavastuuosuudeksi on lakiesityksessä esitetty 30%. Tämä omavastuu on liian korkea ja rajoittaa kustannustuen vaikuttavuutta. Esitämme omavastuuosuuden laskemista 20 %iin. Suurella osalla matkailuyrityksistä joustamattomat kulut ovat juosseet koronakriisin alusta alkaen, jopa ilman liikevaihtoa ja ongelmat ovat ehtineet kertaantua. Tässä tilanteessa 30% omavastuuosuus on suhteessa yritysten tämänhetkiseen kulu-/tulorakenteeseen liian raskas vähennys.

Tuen enimmäismäärän nostaminen koko koronakriisin ajalta

On hyvä, että tukien yhteenlaskettua enimmäismäärää ollaan nostamassa 10 miljoonaan euroon per yritys. *Myös tukijaksokohtaista enimmäismäärää tulee nostaa, jotta yrityksillä olisi käytännössä mahdollista saavuttaa 10 miljoonan euron enimmäismäärä.* Jo aikaisemmillä tukikierroksilla tukijaksokohtainen enimmäismäärä 1 000 000 eur ja tukien yhteenlaskettu enimmäistukimäärä 1 800 000 eur on leikannut suhteellisesti suurten ja keskisuurten yritysten tukea, heikentäen niiden mahdollisuutta työllistää ja väärinä kilpailua. Nyt laissa esitetty 1 000 000 eur tukijaksokohtainen raja kustannustuelle ja 1 800 000 eur raja sulkemiskorvauksille jatkaa ja kasvattaa edelleen epäsuhtaa suurten ja pienten yritysten saamien tukien välillä. *Suuret ja keskisuuret veturiyritykset*

ovat merkittäviä työllistäjiä sekä suoraan, että alihankintaketjujen kautta ja niidenkin selviytyminen tulee tuen kautta varmistaa. Veturiyritysten tuottajaverkostoissa voi olla jopa satoja runsaasti työllistäviä alihankkijayrityksiä, joiden toiminnalle myös veturiyritysten selviytyminen koronakriisistä on välttämätöntä, sillä veturiyritykset tyypillisesti vastaavat kansainvälisestä myynnistä ja markkinoinnista.

Sulkemiskorvauksen lisäksi tarvitaan suurille ja keskisuurille yrityksille suunnattua kustannustukea, jonka tulee kattaa koko koronakriisin aika kevästä 2020 alkaen ilman hakukertakohtaista kattoa. Voimassa olleet tuen maksimirajat ovat leikanneet suurten yritysten tukia jo useammalla tukikierroksella kasvattaen epäsuhtaa suurten ja pienten yritysten saaman kustannustuen osalta aiheuttaen merkittäviä ongelmia mm. kilpailuneutraliteetin suhteen. Siksi on tärkeää, että 10 milj. maksimituki ei koske vain kustannustuen neljättä kierrosta ja sulkukorvausta, vaan suurille yrityksille varataan mahdollisuus hakea tukea takautuvasti koko siltä ajalta kun tukia on maksettu. koronakriisin aikaa.

Koska Suomen lähimmät matkailun kilpailijamaat kuten Ruotsi ja Tanska ovat jo lähteneet tukemaan isoja ja keskisuuria matkailun veturiyrityksiä huomattavasti merkittävämmillä summilla, on todennäköistä, että suomalaisten suurten ja keskisuurten, perinteisesti investointikykyisten ja paljon sekä suoraan että alihankintaverkostonsa kautta työllistävien *veturiyritysten suhteellinen kilpailukyky tulee heikentymään vuosiksi eteenpäin mikäli ne eivät pääse vaikuttavuudeltaan samantasoisten tukien piiriin.* Nämä yritykset ovat jo nyt velkaantuneet ja tulevat velkaantumaan raskaasti selvitäkseen Covid-ajan ylitse tulevaan talvikauteen, jolloin kassavirran toivotaan kääntyvän positiiviseksi. Mikäli suurten ja keskisuurten yritysten tukia ei saada kilpailijamaiden tasolle, kysynnän elpymässä pohjoismaiset kilpailijat pystyvät nopeammin palaamaan investointien tielle ja vastaamaan kysyntään. Suomalaiset yritykset sen sijaan maksavat velkataakkaansa vielä vuosia eteenpäin ennen kuin pääsevät palaamaan investointien tielle. Tukien suhteellinen pienuus on myös pakottanut kassakriisin kanssa painivat veturiyritykset karsimaan kulujaan tulevien sesonkien markkinoinnista ja myynnistä. Tämä tulee vaikuttamaan koko yritysverkostoon myös siinä vaiheessa, kun kysyntä lähtee elpymään.

Tuen tulee olla yrityskohtainen

Pidämme tärkeänä, että *kustannustuki olisi yrityskohtainen, ei konsernikohtainen* kuten nyt on esitetty. Näin kohdeltaisiin yhdenvertaisemmin ja oikeudenmukaisemmin yrityksiä, joilla on käytännössä samanlaista toimintaa, mutta yritys rakenne on erilainen. Nyt esitetyn mallin mukaan konsernirakenteeseen kuuluva yritys saa vähemmän tukea kuin vastaavan kokoinen yksittäinen yritys, koska maksimituki lasketaan konsernikohtaisesti. Esimerkkinä voidaan tarkastella kahta samassa matkailukohteessa toimivaa majoitusyritystä. Ensimmäinen ei ole osa konsernia ja voi siksi saada maksimituen. Toinen vastaavan kokoinen majoitusyritys on osa konsernia ja jää käytännössä kokonaan ilman tukea, koska tuen yläraja on täyttynyt konsernissa sen useiden yritysten "kuluttaessa" samaa tukipottia. Tuki jää siis suhteellisesti ja vaikuttavuudeltaan konserniin kuuluvassa yrityksessä merkittävästi pienemmäksi kuin yksittäisessä yrityksessä. Yritysten toimintakyvyn ja sen myötä työllistämismahdollisuuden säilyttäminen on yhtä tärkeää yritys rakenteesta riippumatta. *Kilpailuneutraliteetin vuoksi on yrityksiä kohdeltava yhdenmukaisesti riippumatta siitä ovatko ne yksittäisiä yrityksiä vai kuuluvatko ne konserniin.*

Tarvitaan lisää kustannustukikausia

Neljännän kustannustukikauden jälkeen *tullaan tarvitsemaan lisää kustannustukikausia niin kauan kuin koronapandemia vaikuttaa matkailuun*. Lapin matkailuyrityksissä ei ole ollut kansainvälisiä asiakkaita yli vuoteen ja elpymistä ei voida odottaa ennen talvikautta 2022. Normaalisti kansainväliset asiakkaat ovat tuoneet Lappiin yli puolet yöpymisistä ja yli 70% liikevaihdosta. Näin suurta menetystä ei pystytä kompensoimaan kotimaisilla asiakkailla. Kansainvälisten asiakkaiden puuttumisen takia matkailualalla on vaikea kassakriisi ja tulovirtaa tulee vasta ensi talvelle matkailun sesonkiluonteisuudesta ja matkustusrajoituksista johtuen. Tämä tarkoittaa, että lappilaiset matkailuyritykset joutuvat selviämään jopa 22 kuukautta negatiivisella kassavirralla. Suurimmalla osalla matkailuyrityksistä näin mittavat tappiot painavat niiden omat pääomat negatiivisiksi, jolloin velkarahoituksen saaminen käytännössä estyy ja edessä on konkurssi. Niin kauan, kun koronapandemia vaikuttaa matkailuun, tarvitaan konkurssien välttämiseksi ja koronakriisistä toipumiseen lisää kustannustukikierroksia nyt vireillä olevan neljännän kierroksen jälkeen.

Finnish Lapland Tourist Board ry (Lapin Matkailuelinkeinon liitto ("LME")) on Lapin matkailuyrittäjien yhdistys, jonka tavoitteena on valvoa matkailualalla toimivien yrittäjien yleisiä ja yhteisiä etuja, edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa, parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä ja nostaa matkailualan arvostusta. Matkailuala työllistää Lapissa n. 8.000-10.000 htv ja vuotuinen suora liikevaihto on 1 mrd euroa.